

Szerkesztőség:

Rimaszombatban, Pokorágyi-
uteza 1. szám Ide intézendő
a lap szellemi részét érdeklő
minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER: VASÁRNAP.Felelős szerkesztő: **KOMÁROMY ISTVÁN.****Kiadó-hivatal:**

Rimaszombat, Deák Ferencz-u.
8. sz. a. a könyvkereskedésben
— Ide intézendők a kiadó hiva-
talt illető előfizetés, hirdete-
mény, nyiltér és egyéb felszo-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor tér-
fogati 12 fillér.
Többszöri hirdetésnél árked-
vezmény.

Nyiltér:

Egy sor 40 fillér

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezelszerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

Polgármesteri jelentés.

Városunk ifju polgármestere Dr. Kovács László évről-évre terjedelmes jelentéssel számolt be a város állapotáról.

Az előtt ez nem volt gyakorlatban, hogy a polgármester a nyilvánosság előtt is beszámoljon. Csak a képviselőtestületi és tanácsbeli tagoknak, kik különben is a város önkormányzatát képviselik, állott módjukban a város ügyeiről tiszta képet látni és arról gondoskodni. A nagy közönség azonban csak úgy szerezhetett arról tudomást, ha egyik-másik tagja érdeklődésből nézett utána a város ügyeinek, vagy pedig lapunk hasábjai alkalomadtán adtak közre egyik-másik ügyben véleményeket.

Most előttünk fekszik a polgármester nyomtatásban kiadott 1904. évi jelentése, melyből meggyőződést szerezhetünk a városnál a mi történik, s e mellett jogunkban áll véleményünket, nézetünket arra nézve megtenni. Így is van ez helyesen. Polgármesterünk egy képzett, szorgalmas tisztviselő, kit a városházán szintén ügybuzgó tisztviselői vesznek körül; de bizony a tisztviselő csak egy irányban, a hivatalos téren dolgozik és fejtheti ki tevékenységét. A képviselőtestületben már más egyének és szakemberek foglalnak helyet; de még abban sem találunk benne mindent, s ha kielégítő is a képviselőtestület összeállítása, akkor is gyakran megtörténhetik, hogy a gyűléseken, a határozathozataloknál egyik-másik ügyben a befolyás, a családi összeköttetés és a szó győz, a mely a tapasztalat szerint bizonybizonny a magán érdeket is szolgálja. Egy szerves egyesületnél, mint a városnál, pedig a körülményekkel számolva, ettől mindig el kell tekinteni. Magánérdekről itt szó nem lehet. — Mindig a közérdeknek kell szem előtt lebegni, mert csak akkor lehet egységes alapokon a város jövőjét felépíteni. Ha tehát mindannyian belé pillanthatunk a város életébe s abból tudjuk, mi

képen folynak a dolgok és mi a terv a jövőre, odahaza is, a társalgóban is gondolkozhatunk erről, eszméket cserélhetünk, terveket főzhetünk s legjobban ismerve ügyes-bajos ügyeinket, mindenestre csak szerencsésen szólhatunk belé a jövő kérdésének megállapításába.

A közigazgatás egy nagy mező, a melyen mindenki nagy tért és táplálékot talál. Ezen mozgunk mi az életben, ez kapcsol bennünket össze a társadalomban, s maga ez a szó „önkormányzat“ fejezi ki, hogy magunkat kell irányítanunk, igazgatnunk, sőt ítéletet is alkotnunk.

A régi önkormányzat inkább csak a politikai életre terjesztette ki karjait, az újabb közigazgatásnak azonban mindent össze kell markolni, s szálainak közülünk kell kiindulni és abból alkotni, esetleg az összekészült csomókat helyesen kibontani. — Tisztviselőink szigorúan csak a végrehajtó szervet képezik, ellenben az alkotásnak magából a lakosokból, a terheket viselő polgárok életéből kell erednie.

Polgármesterünk nagyon helyesen, úgy látzik ily értelemben fogja fel a közigazgatást, s azért szerkeszti meg évről-évre jelentését.

Melyből értesülünk arról, hogy elhatározta a város egy új, modern elemi és polgári leányiskola felépítését, s annak megkezdése a jövő tavasszal remélhetőleg be is fog következni. — A szabadkai méntelepet ez évben már kiépítette, a melylyel örökre biztosította a méntelepnek itten maradását. — Elhatározta továbbá a Három Rózsa nagyvendéglő átépítését, a melyre a kihirdetett és lejárt pályázat után már a tervek is beérkeztek.

Az 1905. évi költségeloirányzat szükségleti részében 246,952 kor. 35 fillér, fedezeti részében 201,773 kor. 96 fillér összegben, tehát 45,178 kor. 29 fillérral fogadtatott el s a hiány fedezésére 103,061 kor. 90 fillér adóalap után 43%-al vettették ki a községi pótdadó.

A tanács 81 ülést tartott, az ügyforgalom 6245 drb. volt. Telepedési engedély 19, építési

engedély 37; iparengedély 9 adatott ki. Iparigazolvány kiadatott 40 drb. A rendőrkapitányi hivatalnál az ügyforgalom volt 2388 drb. A kihágási büntetéspénzekből 434 kor. 76 fillér a városi szegényalapba vétetett be. A városból eltoloncoltatott 103 férfi és 29 nő. Cselédkönyv kiadatott 42 drb. Tüzeset, a mely azonban nyomban elfojtatott, 5 esetben. Katonai sorozásra felhivatott az első sorozásra 56 egyén, ebből bevétetett 17 egyén; a második sorozásra 27 egyén, ebből bevétetett 2 egyén. Az árvaszékhez beérkezett 715 drb, ülést tartott 51-et. — A gyámoltak és gondnokoltak létszáma 328 egyén. — Ezeknek vagyona 97,736 kor. 54 fillér.

A város 1904-ik évi számadása: Bevétel 213,451 kor. 50 fillér. Kiadás: 186,740 kor. 82 fillér. Maradvány 26,710 kor. 68 fillér.

A város vagyoni állapota jövedelmező ingatlanokban: 1559366 kor. 24 fillér, nem jövedelmező ingatlanokba: 133560 kor., jövedelmező ingók és jogok: 492314 kor. 65 fillér, bekebelezett tartozások: 153846 kor. 96 fillér. Így tehát a tehermentes vagyonérték 2056084 kor. 99 fill. A város tulajdonát képező földbirtok kiterjedése 1700 kat. hold szántóföld és rét; erdő pedig 2909 kat. hold. Ily vagyonérték mellett tehát aggodalomra ok nem lehet, sőt ügyes kezeléssel nagyban lehet a város jövedelmét fokozni és a város érdekében kölcsön útján is hasznos befektetéseket tenni.

Rideg számok ezek, a melyek tisztán csak az olvasót nem érdeklik, de a teherviselő és számító polgár azt egybevetve gondolkozik; hogy vajjon miken lehetne még nagyobb jövedelemre szert tenni s ezzel szemben a kiadásokat is emelni, a mely mindenestre csak a város emelkedésére szolgálna; most egy város fejlődési életében az az első, hogy mentől nagyobb legyen a forgalom, a mi a lakosság szaporodására vezetne.

Népesedési tekintetből a következő adatok állanak a polgármesteri jelentésből rendelkezé-

TÁRCZA.

Törvényszerűség és czélszerűség az emberi életben.

Írta: Dr. CSERNAY DÁNIEL.

(Folytatás.)

Azt mondják, egész büntetési rendszerünk az akarat szabadságában való hiten épült fel, az akarat törvényszerűsége lehetetlenné teszi a büntetést.

Épen ellenkezőleg, amint már fentebb érintettem, ép azért büntetünk, mert a büntetett akaratát törvényszerűnek tartjuk, melyet a büntetés által befolyásolhatunk.

De ezen felül is, a mint törvényszerű volt a büntetett akaratát a büntetett elkövetésekor, úgy törvényszerű a büntető akaratát is a büntetés kiszabása és végrehajtásakor.

A büntetőjog az akarat szabadságát nem tételezi fel és egyáltalán a büntetés nem alapul az akarat szabadságon.

Büntetik az állatokat is, pedig az állatoknak senki sem tulajdonít szabadakaratot, büntetik sokszor az örültet is, hisz maga az örülték házába való zárás is büntetés, büntetik azt is, ki gondatlanságból, véletlenül, tehát világosan az akarat hiányából s nem szabadságából követett el bűntettet.

De maga a büntetés igazságossága is megköveteli az akarat törvényszerűségét.

Ha ugyanis a büntetés daczára is ép úgy követnének el az emberek bűntetteket, mint büntetés nemléte esetén, igazságtalan dolog volna az egész büntetés, vagyis

ha az akarat szabad volna, és nem ellenkezőleg törvényszerű, melyre a büntetés hatással van, a büntetés nem igazságos, de igazságtalan cselekedet volna.

És itt kitérek arra a kérdésre, mért tartják az akarat szabadságát mégis oly fontosnak az emberek a büntetésre, vagyis mért állítják azt, hogy a rossz tett elitélése, az erkölcsi mérlegelés kizárja az akarat törvényszerűségét.

Ennek egyik és fő oka az, hogy minden cselekvésünk előtt okoskodunk, mérlegeljük cselekvéseink indító okait, összetvetjük a körülményeket, vagyis vizsgáljuk a cselekvésre mozgató okok közötti különbséget és csak mikor az okok között választottunk, vagyis a követendő cselekvést kiválasztottuk, elhatároztuk magunkat, akkor jelenik meg cselekvésünk elhatározásunk okozataként. Ezt a mérlegelést, ezt a válogatást nevezzük elhatározásnak, szabad akaratnak, pedig ez elhatározás, a cselekvés ezen megválasztása nem a mi szabad akaratunk ténye, hanem csak értelmi megismerésünk, melynél fogva a legerősebbnek feltűnő ok, motivum irányában, mint belső ható erő kényszere következtében fogunk cselekedni nem az akarat szabadsága, hanem az oksági törvény, az akarat törvényszerűsége folytán.

És mert cselekvésünk előtt így fontolgatunk, válogatunk, úgy jelenik meg előttünk a dolog, hogy másként is tehetünk volna, másként is akarhattunk volna.

Már most azt, ki a fennálló erkölcsi elvek vagy büntetőjog ellenére cselekszik, büntetendőnek tartjuk ezen értelmi válogatás, fontolgatás folytán s a kintél, mint az örültnél a fontolgatást nem látjuk, azt büntetetlennek nyilvánítjuk az akarat törvényszerűsége folytán.

Pedig hogy ez okoskodásunk hibás, a fent érintett oksági törvényből látszik. Az asztalra állított pálczát a

nagyobb erő dönti jobbra vagy balra, az emberi akaratot a legnagyobb ható ok készíti ezen vagy azon elhatározásra.

Egy másik ok a mi tudásunk ez időszerinti hiányos volta. Nem tudunk más gátat vetni a rossz tetteknek, a büntetést az akarat törvényszerűsége egy ma még nélkülözhetlen tényezőjének tekintjük.

A himlő ellen sikerrel védekezünk beoltással, de a tuberculosis ellenében e tekintetben még csak a kísérletezésnél van az orvosi tudomány, a gonosz tettekkel vonatkozólag pedig még a Lombroso elmélete is csak a vér törvényszerűségéről, az átöröklött gonosz indulatokról beszél, de nem az orvosszerről, a tudás, a nevelés pedig sok tekintetben nagyon hiányos ellenszerek bizonyult, sőt sok statisztikus számokkal igyekeznek kimutatni, hogy a civilizáció, a tanultság a helyett, hogy kevesbbiten a gonosz tetteket, inkább sokasítja azokat.

Ha ismereteink, tudásunk annyira fokozódik, hogy vagy a körülményeket meg fogjuk tudni változtatni, vagy az emberekre valamely orvosi operáció, vagy más behatás, vagy tanítás, nevelés folytán annyira fogunk tudni hatni, hogy nem lesz szükség a büntetett meggátálása czéljából a törvényszerűség egyik követelményeként eszközül felhasználni a büntetést, meg fog az szünni magától a nélkül, hogy ez által kénytelenek lennénk hinni az akarat szabadságában.

De ha elképzelhetjük, hogy az embereknek nem a jó vagy rossz között kell választaniok, hanem az erkölcs, a büntetőjog előtt teljesen indifferens cselekmény, pl. a között, hogy kék vagy vörös ruhában járjanak-e, semmi esetre sem fog eszünkbe jutni az akarat szabadságában való hit, sőt ellenkezőleg, készségesen el fogjuk hinni, hogy ez a cselekményök, hogy t. i. kék vagy

Városi-bunda, Utazó-bunda, Gazdasági rövid bunda, Dán iramszarvas bőrkabát, Lábzsák, Lábtakarók, továbbá férfi- és női cipő, férfi- és női divatozikkék nagy választékban kaphatók

REISZ M. női- és uri divatüzletében.

Karácsonyi ajándéktárgyakul kézimunka félárban kapható.

sütkre és pedig: Az 1904. évben született 190 gyermek, 106 fiu, 84 leány. Elhalt pedig 265 egyén, ebből finemű 144 és nőnemű 121 egyén. Házasság kötött 40 esetben. Habár a halálozás nálunk nagy és a közegészségügyünk bizony gyenge, de ez a nagyszámú elhalálozás azért ne döbentsen meg bennünket; mert a nagy számból 141 egyén a megyei kórházban, hol nagyobb számban nem városiak ápolatnak és 12 egyén az állami gyermekmenhelyben halt el.

A mi a vásári forgalmat illeti felhajtattott összesen 15703 ló, 17657 szarvasmarha, 17047 juh, 1952 drb. sertés.

E szerint vásári forgalmunk a múltéhoz képest megesőkent ugyan, de azért jónak mondható.

Nagyobb események. Általános örömet keltett a városnál is, hogy *Bornemisza László* alispán, ki a város érdekében buzgó alispánsága idejében sokat tett, a vaskorona-renddel lett kitüntetve. Szomorúság is érte azonban a várost, mert *Kishonthy Gyula* ügyészt, *Szontagh Károly* nyugalmazott számtanácsost és *Patay János* nyugalmazott pénztárnokot veszítette el. — *Dr. Gyürky Pál* a város képzett munkás főjegyzője pedig betegsége folytán már egy év óta szabadságon kénytelen lenni.

Károsodás is érte a várost, mert 4485 kat. hold erdeje égett le, a minek az értéke 13452 koronára lett becsülve, de az ettől az időtől már szépen növesnek indult.

Ezek után csak melegen üdvözölhetjük városunk polgármesterét, ki nemcsak a hivatalban fejt ki buzgó tevékenységet, de mindenhol körültekintő gondossággal nemcsak érdeklődik az ügyek iránt, de munkálkodik is és sietnek tisztviselő társai is a város érdekében elismerésre méltó munkát kifejtteni.

A jelentést pedig tárgyalás végett ajánljuk városunk közönségének becses figyelmébe.

Adakozzunk a „Napközi Otthon“-ra!

Ismét itt az ősz. Novemberi köd, novemberi szél. Zimankós esű idő. A mit nyáron elmulasztott: vizét bőven ontja az ég. Mélységes sártenger mindentel! Nincs egy tenyérnyi száraz hely, hol a mező vadja meghúzatná magát. Sajnálom őket. Az átázott borzas verebket, pintyökeket is. És még inkább e sárban térdig bakatató igavonó állatokat. Hát azokat a vékony ruhás Isten adta gyermekeket, akik 3-4 kilométer távolságról is kénytelenek napról napra bejárni az iskolákba. Félreeső tanyákról, pusztákról be a kikövezett városba. Reggel 8-kor kezdődik a tanítás s tart délután 4-ig. Arról szó sem lehet, hogy délben haza térjenek s 2-re ismét vissza. Itt dideregnek, itt csavarognak hát az iskolák körül. — Gyötri az éhség s az Isten hidege. No de már nem sokáig. Az emberszeretet jóságos apostolai, szépséges nemtői már sorakoznak. Gyűjtik a filléreket a „Napközi Otthon“-ra, a szegény gyermek-konyha céljaira. Mire beáll a tél, lehull az első hó: lesz e szegény 50-60 iskolás gyermeknek déli melegedője, meleg ebédeje is! — E jótékony adakozásra szólít az alábbi meleghangú felhívás mindenkit, a ki könyörölni tud a szegényen s a ki a művelődés terjesztésének, a hazaszeretet ápolásának szent ügyét a szíven hordja.

Hallgassuk meg. És adakozzunk!

vörös ruhában járnak, akarattól teljesen különálló oknak a következménye, hogy talán — mert így szokták meg, így látták másoktól, szemök van inkább egyik vagy másik szín felfogására alkotva stb., vagyis készségesen el fogják hinni, hogy azért járnak kékben vagy vörösben, mert egyik vagy másik oknál fogva így kell járniuk.

Azt mondják, hogy ha az emberi akarat nem szabad, hanem törvényszerű, ha bizonyos előzmények az emberi életben is bizonyos következményeket eredményeznek, akkor hogy lehet az, hogy az embereket ugyanegyféle okok hol egyféle, hol különféle cselekvésekre bírják. Egyik ember éhségében lop vagy rabol, másik dolgozik, harmadik koldul, negyedik pedig öngyilkos lesz.

Pedig mindez nagyon érthető az akarat szabadsága nélkül is. Epp azért, mert azok az emberek különbözők voltak, mert lelkületök, nevelésök, véralkatuk más és más volt, ugyanegy oknál fogva másképp és másképp cselekedtek. Náluk csak az egyik előzmény: az éhség volt ugyanaz, de a többi előzmény, a többi ok nagyon is különböző volt, vagy ha a többi előzmény is ugyanolyan volt, nem volt ugyanolyan foku. Fentebb érintettem, hogy csak a 2HO lesz a víz, de HO vegyület nem fog vizet alkotni sohasem.

Ugyanazon ember, ugyanazon okból másképp cselekedhetik s másképp is fog cselekedni, ha egyéb körülményei változnak; épen mint a hőmérő más és más fokot mutat ugyanazon szobában, ha a szobát befűtjük, vagy kihűlni hagyjuk. Az ember cselekedetei az ember jellemének fokmérői, a jellem pedig maga a törvényszerűség.

Számokkal, megdönthetetlen tényekkel van beigazolva, hogy a hideg téli hónapokban emelkedik ez emberi élet, testi épség és vagyon elleni bűntettek száma s a meleg nyárban szerfelett sokasodnak a szemérem elleni cselekmények.

Miért? Tán azért, mert szabad az akarat s az egyik bűnre szabadságánál fogva választja az ember az egyik, másikra pedig a másik hónapot vagy évszakot?

Elhinni is abszurdum. Bizony törvényszerűség az, mely az andalító meleg nyárban az erkölcs elleni bűnökre visz s a természet zordosága és szűk marka, mely az ádáz télen fegyvert vagy betörő szerszámot ad az éhezõ kezébe.

A lélektan tudománya teljesen bizonyossá tette, hogy

„Adjatok, adjatok, a mit Isten adott!”

Nemesszív emberbarátok!

Allami és társadalmi általános érdek, hogy hazánk lakosságának minden, még a legmostohább viszonyok között élő néprétege is részestülhessen a mindennapi iskoláztatás áldásaiban.

Ezen humanus indokból társultak „az emberbaráti jótékonykedés egyes gyakorlására” városunknak mindazon tényezői, a melyek mintegy hivatva vannak segélyt nyújtani ott, a hol a szükség a legégetőbb módon jelentkezik.

Rimaszombat városa és annak „jótékony nőegylet” az állami elemi iskola gondnoksága és tanító testülete figyelembe véve a vallás- és közoktatásügyi minister úrnak ez évi 13.449. számú irányú leiratát, egyesült erővel „szegény gyermek-konyhát” és tartózkodási meleg otthont szándékozik a szigorú téli idő tartamára mindazon szegénysorsu gyermekek részére létesíteni, a kik Rimaszombat város messze pusztáiról kénytelenek a törvény rendelkezése szerint és jól felfogott saját érdekükben is mindennap rendszeren iskolába járni.

A jótékonykezeltű nemes intézmény gyámolítására nagylelkűen felajánlott pénzbeli, avagy elősegénemű adományokat méltóztatassanak a nőegylet igazgatójának, özv. Marikovszky Istvánné úrnő öngyűségéhez, az áll. el. iskola helyiségében bármely kétköznap d. e. 10 órától 11-ig beszoigáltatni, ki azt átvétel után hálás köszönettel nyugtatványozni fogja

Legelső sorban is azon igen tisztelt birtokos urak részéről kérjük a becses támogatást, a kiknek pusztáiról, illetve tanyáiról bejáró gyermekek részesítettek a tervezett jótéteményben.

Ezenkívül számítunk a helybeli pénzintézetek ismert áldozatkészségére, valamint a szegények sorsa iránt melegen érdeklődő nagyjérdemű közönség hathatós támogatására is.

Az adományokat a „Gömör-Kishont“-ban fogjuk nyugtatni.

Rimaszombat, 1905. évi november 20.

Samarjay Jánosné, a nőegylet elnöke.

Druisner György, kir. tanfelügyelő.

Dr. Kovács László, polgármester.

Lukács Géza, áll. el. isk. gondnoknője elnök.

Matolcsy Pál, áll. el. népiskolai igazgató.

Törkölty József, áll. el. népiskolai igazgató.

Dr. Vallentyin Dezső, a nőegylet jegyzője.

Városi közgyűlés.

Rimaszombat város képviselőtestülete f. hó 23-án *Dr. Kovács László* polgármester elnöklésével közgyűlést tartott, melyen a tisztviselőknél kívül jelen voltak: *Boczkó Dániel*, *Dapsy József*, *Ethey Frigyes*, *Barna Imre*, *Fekete Pál*, *Dr. Löcherer Tamás*, *Süteő István*, *Szémann Endre*, *Barányi Gusztáv*, *Szomolnok Antal*, *Baksay István*, *Jaczkó Pál*, *Soós Ferencz*, *Zachar Gusztáv*, *Lévay István*, *Grosinger Miksa*, *Varga István*, *Abonyi Pál*, *Tomay Alajos*, *Samarjay János Lengyel Pál*, *Medveczky Sándor*, *Bodor István* stb.

A polgármester üdvözlő szavai után a szabadkai malom bérbeadása került elsőként tárgyalásra; két ajánlattevő közül a béreleményt 980 korona évi bérért *Lendvay Márton* molnárnak adta oda a közgyűlés.

A polgármester 1904 ik évre vonatkozó hivatalos jelentése a közigazgatás állapotáról füzetekben kézbesített minden városi képviselőnek, tudomásul vétetett.

Az árvapénzek 1906-ban való elhelyezését névszerinti szavazás útján döntötték el. A pénzek a három pénzintézetben 50. 25-25 arányban helyeztetnek el.

Meszlényi Zoltánné örökösöitől az illetőséget a törvény értelmében meg kellett tagadni.

Gyürky Pál városi főjegyző szabadságideje december 1-ig meghosszabbított.

Az állami gyermekmenhely részére átadott telek ára 4500 korona utalványoztatik.

eszméleti állapotaink törvényszerűen függnek össze egymással, cselekedeteinkkel és a reánk ható körülményekkel. A mint egy kívülről jövő inger bizonyos idegrendszerben okvetlenül bizonyos anyagi változásokat hoz létre, ép úgy egy bizonyos jellemű emberben okvetlenül bizonyos meggyőződéseket, érzéseket és akaratot idéz fel,

Az élettani lélektan pedig kiderítette ama törvényszerű összefüggéseket, a melyek bizonyos ideg-állapotok és bizonyos eszméleti állapotok között vannak. Bizonyos szerkezetű és anyagu idegrendszernek megfelel bizonyos egyéniség, jellem, karakter; a jellem átöröklésének megfelelő az idegrendszer fizikai szerkezetének, vagy kémiai összetételének átöröklése; bizonyos szokásnak megfelel egy bizonyos idegpálya könnyen járhatósága, szokatlan gondolkozási módnak megfelel szokatlan közlekedés az idegsejtek között.

És ez magyarázata annak, mért akar egyik ember így, másik úgy, mért cselekszik egyik ugyanolyan körülmények között így, másik úgy?

Egyiknek idegrendszere és a másiknak idegrendszere között van a különbség. Ez magyarázata annak, hogy egy vett hirre mért lép az egyik a gyors cselekvés terére, mért halogatja, fontolgatja azt a másik, mért cselekszik ugyanazon körülmények között másképp a könnyen hevülő ifjú, másképp a megállapodott férfi s másképp az aggastyán.

A dolog úgy áll, hogy a cselekedet nem szabad, mert azt az akarat korlátozza, az akarat pedig törvényszerű, mert azt a motívum vezeti.

Szabad a végy, a kívánság, az akaródzás, de az akarat törvényszerű s ezzel együtt a cselekedet is törvényszerű.

Ezen elv szerint élünk mindnyájan: a kereskedő, ki bizonyos eljárás, reklám, fényes kirakat stb. által vél magának vevőket szerezni; a törvényhozó, ki bűntettek megállapítása által czélozza a gonosz cselekedeteket kiirtani; az orvos, ki gyógyszerekkel igyekszik a beteget meggyógyítani s az életét hosszabbítani; a szónok, ki érveivel, argumentálásával próbálja hallgatóit meggyőzni, vagyis mindnyájan és mindenki, a ki a közönséges életben valamely czélt akar elérni, abból a föltevésből indul ki, hogy az emberi cselekedetek törvényeknek vannak alávetve, hogy az emberi akaratra hatni lehet s hogy

Textórisz Jánosné részére november 1-től havi 4 korona segély megszavaztatott.

A jövő évi költségvetés tárgyalása következett ezután. Általánosságban az előirányzathoz *Süteő István* szöveget elsönek és arra kéri az előjáróságot, hogy az adatok tekintetbe vételével ne olyan nagy optimizmussal tárgyalják, mint eddig. Az adminisztráció 87000 koronánál több s 40 koronába kerül fejenként.

Baksay István a kiadás szaporodását, a bevételek csökkenését sajnálattal látja. Helyesli *Süteő* szavait s a luxuscikkkel való mérséklést javasolja.

Dr. Löcherer Tamás a költségelőirányzat alakját és szerkesztését nem helyesli. A múlt évi tényleges kiadások és fedezetek feltüntetésére volna szükség, mert csak így nyerhetnénk helyes képet a gazdálkodásról. A leltárt is fel kellene venni, hogy a vagyonról tájékozódhassunk. A czimleteket sem helyesli: A közegészségügy, közjótékonyosság, közbiztonság részletes feltüntetésével sokkal könnyebb áttekintést nyújthatna. Ha nem ütökzik nagy akadályba, ezen irányelvek figyelembe vételét ajánlja.

A polgármester teljesen helyesli *Dr. Löcherer* felszólalását és a költségvetés formáját maga is elavultnak tartja, azonban a vármegyénél a községek részére készített mintát a rend. tan. városok is magukéva tették. A felszólalást indítványnak mondták ki, s az új tervezet jövőre való beillesztése érdekében a megyéhez is kérelmet fognak intézni.

A részletes tárgyalásnál következő tételek fordultak elő:

A. Szükséglet: I. Adókra 14508 kor. 16 f.

II. Rendszeresítettek (tisztviselők fizetése stb.) 51851 kor. 40 f.

III. Irodaszküszletekre 2400 kor.

IV. Fuvar-, napi- és tiszteltidjakra 800 kor.

V. Ujjonozási és katonaelszállásolási költségekre 300 korona.

VI. Községi épületek javítására és tűzkárbiztosítási díjakra 11529 kor. 68 f.

VII. Utcák, terek tisztítása utak, hidak stb. jó karban tartására 2550 korona. E czimnél *Dr. Löcherer Tamás* szólalt fel, igen figyelemre méltó és szép beszédben sorolta fel a közegészségügy hiányait, elsősorban az utcaseprést ellen szólalt fel, és igen helyesen azt ajánlotta, hogy reggel 7 órától ne engedessék meg a seprést; a második javaslata a fásításra vonatkozott, s általános helyeslés között kérte, hogy az utcák befásításának a városkerthez vezető ut áthelyezését is kéri, hogy a kellemes üdülőhely rövidebb uton elérhető legyen, végül befásított gyermekjátszóter létesítését ajánlja. A szépsézet bizottság és a város előjárósága figyelmébe ajánlja ez eszmét, s a költségöbbltet az előre nem láthatókból illeszkék be. *Dr. Zehery István* az építkezések után felhalmozódott maradákok, piszkok és törmelékek eltávolítását, s a csurgák tisztántartását, *Boczkó Dániel* az összehuzott sárbuczkák eltávolítását javasolja. *Dr. Zehery* a vízvezeték és csatornázás kivételét sürgeti, mert addig nem lesz egészséges a város, míg ez nem létesítetik; itt mindjárt elismerését fejezi ki a mérnök és tanácsossal szemben azért mert a kezdő lépéseket megtette: különösen elismeréssel emlékezik meg *Györy Lajos* fiatal tehetséges városi mérnökünkről, ki a városnak közegészségügyi tekintetből nagyon is fontos vízvezeteki berendezéséről alapos szakértelemmel közölt czikkeket a „Gömör-Kishont“-ban.

A közgyűlés határozatilag kimondta: 1. hogy az utcaseprést a hajnali órákban végeztessék. 2. A fásítás keresztül vitélet elrendeli. 3. A gyermekjátszóterek és a városkerthez vezető rövidebb ut létesítésének eszméjét helyeslőleg elfogadja, s a kivitelle vonatkozó tervezet készítését a szépsézet bizottságra ruhazza. — A törmelékek és a sár elhordása érdekében a rendörkapitányt utasítja a közgyűlés a szabályrendelet szigorú betartására. A csurgák tisztántartására vonatkozólag a tanács az intézkedést szabályrendeletbe veszi.

VIII. Iskolai czélokra 21036 kor. 40 f. E tételnél

az a hatás szerint fog irányulni, nem pedig attól függetlenül, szabadon.

És az emberek ezen cselekvési módszere a helyes, nem pedig az ezzel ellenkező szabad akarat elmélet.

Az akarat szabadság elmélete kiszakítja az embert abból a körből, melyben bele született, az anyagvilágból s ezzel erőtlenné, tehetetlenné teszi, mint *Herkules* az anyaföldről felemelt *Anteust*.

Igaz, hogy az ember szellemi lény is, de a korlátolt véges természeti világba helyezve. Lényege az, hogy anyagból van s anyaghoz kötve. Csak akkor s addig ember, míg a véges világhoz alkalmazkodik, azzal és abban él, különben nevetéséges figurává válik, elveszti lényegét, irreális, természetellenes, esztelen s így nem emberi léssen.

A molekulák az emberi szervezetben ugyanazon rend szerint helyezvék el, mint az anyagrendszerben, az emberi tagok helyzete, alakja ugyanolyan, mint a többi szerves világban, a születésekben a nemek aránya oly következetes, mint az állatoknál, a halálozások folytán a nemek aránya mit sem változik s az ember szükségletei kielégítése végett épp úgy alkot egyszer kisebb szervezetet, vagy folytat magános életet, mint a ragadozó s máskor a viszonyoknak megfelelőleg nagyobb államban csoportosul, mint a praériák növényevő állati csoportja.

Ez magyarázata annak, hogy mért kell az emberi életnek ép úgy törvényszerűnek lenni, mint az állatnak s mért van ép oly változhatlan rend az embervilágban, mint az anyagrendszerben.

Törvényszerűség uralkodik mindenütt, ez alól tehát nem lehet kivéve az ember sem, törvényszerűnek, determinálnak kell lennie az ő cselekvéseinek s akaratának is, nem pedig szabadnak.

* * *

A czélszerűség kérdése ép oly problematikus és vitás kérdés, mint a determinizmusé.

Az egyik felfogás azt tanítja, hogy az emberek azért tesznek így, vagy úgy, mert hajlamaik, véralkatuk, szokásaik készítetik öntudatlanul ezen vagy azon cselekvési módra, míg a másik felfogás az emberi cselekedetek indító okát a czélszerűséggel magyarázza, azt állítván, hogy az embert a hasznosság, a czélszerűségi belátás s

az óvodánál dr. Löcherer Tamás felszólal, hogy vásárok és hetivásárok alkalmával, mikor az iparosok el vannak foglalva, gondozva legyenek az óvodákban a gyermekek. Helyesléssel fogadtattott.

IX. Hivatalos és rendőri kiadásokra 24221 kor. E tételnél Sütő István kérdi, hogy a szabadkai hid, mely előtt mindig tanyáznak oláhczigányok, a rendőrség hatáskörébe tartozik-e?

X. Gazdasági kiadásokra: 34400 kor. 88 fillér. Sütő szerint a téglá ezrért 10 koronáért csinálják másutt, kérdi: miért 11 kor. 50 f. nálunk. A polgármester felvilágosította a felszólalót s a téglá minőségével indokolta azt, hogy valamivel drágább.

XI. Városi cselédek és szegényeknek: 921 kor.

XII. Terhelő adóságok és kamataira 30596 kor. 98 f. E tételnél Sütő kérdést intéz a 400 000 koronás kölcsönre nézve, hogy nem lehetett volna-e két részletben felvenni? A polgármester felvilágosította, hogy a polg. leányiskola építkezésének halasztása nem volt előre látható.

XIII. Rendkívüli kiadásokra 30430 kor. 85 fillér. Az utcái burkolás tételénél dr. Zehery István a mező-utca burkolását és az átjárók készítését sürgeti. Helyesléssel kísérték felszólalását és el is határozták a mező-utca kikövezését és az átjárók készítését. — Baksay István a régi gimnázium melletti hid járdájának összekötését kéri. Ez is elrendeltetett. — E tétel alatt fel van véve a városi vízvezeték előmunkálatának költségére 2500 korona.

XIV. Előlegezésekre 500 kor.

XV. Vegyes és előre nem láthatókra 19051 kor. 95 fillér. Itt a sírhelyek tételénél Sütő István és Szémann Endre szólaltak fel, s a temető rendezését, helyes beosztását és jobb gondozását kéri. A sírhelyek hozzáférhetőbbé teendők. Szémann szerint a túlságosan igénybevett társadalomtól sem kívánható a temető rendezése költségeinek előteremtése, különösen a kerítés hiányzik, ennek készítését is kéri. Baksay István és Bodor István helyeslik az idítványt, utóbbi azt ajánlja, hogy a temetőrnek, ki most a város másik vég n lakik, a temető mellett építtessék lakás. A közgyűlés elhatározta, hogy a temetőrendezésre vonatkozó javaslat készítésére a tanács utasíttatik.

Ezzel a szükséglet 245 107 koronn 30 fillér fő-összeggel zárul.

B Fedezet: XVI. készpénzmaradvány 1904-ről 26710 kor. 68 f.

XVII. Ingatlan vagyoni jövedelméből 104214 kor. 86 f. Itt a kocsmaépületeknél 5583 koronával kevesebb az előirányzott bevétel, mint a múlt évben. Ez az előirányzat azért kevesebb, mert a Rózsa átalakítása folytán felmerülő költségekre számít a város. Az épületfa eladásánál Sütő turnusokat ajánl, nagyobb tömeg fánál több haszon volna várható. A városi erdősz. Mólczér Gyula és a polgármester felvilágosítása után elhatározták, hogy az eszmével foglalkozni fog a város.

XVIII. Regale és más jogok jövedelméből 24426 korona 28 f.

XIX. Tökek és részvények jövedelméből 7612 kor. 37 fillér.

XX. Tértiményekből, iskolai tan- és beirattási díjakból: 12705 kor. 48 f.

XXI. Vegyes és rendkívüliekből 28855 korona 74 f. Főösszege a fedezetnek 204525 kor. 41 f. s így a fedezeti hiány 40581 kor. 89 f. — melynek fedezetül szolgál 43% közs. pótdadó az állami egyenes adó után és 14% mezőőrber pótdadó a földadó után.

A közgyűlés az elnöklő polgármester életével délb. ért véget.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk minden olvasóit, kik még az előfizetést meg nem ujtották avagy hátralekajkát ki nem egyenlítették, hogy ugy az előfizetést megújítani, mint a hátralekös előfizetést kiegyenlíteni sziveskedjenek. Tisztelettel a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

nem az ösztönszerűség irányítja, készíti ilyen vagy olyan életmódra, ezen vagy azon cselekedetekre.

Első pillanatra úgy lászik, hogy ha az emberi cselekedetek törvényszerűségeit elfogadjuk, ezzel már döntöttünk a második kérdésben is, mert úgy tűnik fel a dolog, hogy a törvényszerűségnek az ösztönszerűség, az öntudatlanság felel meg s nem a czélszerűség.

Hogy azonban ez csak látszat, azt bővebben magyarázni teljesen fölösleges lesz, ha meggondoljuk, hogy az emberi cselekedet és emberi akarat ép azért törvényszerű és nem szabad, mert az ember az okság szerint cselekvő okos lény, kit tehát elsősorban értelmi motivumok vezetnek s nem az öntudatlanság, nem az ösztönszerűség.

Ép ez a különbség az emberi és állatvilág között, hogy az állatnál az ösztön szükséges arra, hogy czélszerűen cselekedjék, míg az ember ösztön nélkül, értelmi felfogása által is képes felismerni a törvényt és czélt s a szerint s a végett, vagy is törvényszerűleg és czélszerűen cselekedni és élni.

Különb. az állat sem él pusztán ösztönszerűleg s azt is viszi, vezeti a belátás, a tapasztalat czélszerű cselekvési módokra.

A törvényszerűség kérdésével tehát nincs eldöntve a czélszerűség kérdése az ösztönszerűségi elmélet javára, sőt ellenkezőleg éppen a törvényszerűség tételezi fel a cselekvési módok a czélszerűség általi irányítását.

Es valóban az államat azért alkották az emberek, mert szükségleteik lehető legjobb kielégítési módjára azt a legjobb szervezetnek, a legczélszerűbbnek látták, a büntetést azért alkalmazzák, mert a büntettek megállítására a legczélszerűbbnek ismerték, iskolákat azért állítanak, mert a tanulás és tanítás legczélszerűbb módszerének látják, a házasság intézményét azért hozták be, mert a magántulajdon rendszerében a czélszerű és kellemes élet legalkalmasabb módjának találták, a váltó intézményének pedig a fizetések legczélszerűbb kielégítése adta meg a létet stb. stb.

Ezzel szemben azok a hajlamok, érzelmek, magoktól önként érthető igazságok gyanant feltűnő szabadságjogok, ösztönök mind olyanok lesznek, melyek így magukban „per se” egyáltalán nem, hanem csak czélszerűségi okokra visszavezetve lehetnek az emberi élet irányzói, az emberi cselekedetek indító okai. (Polyt. köv.)

Személyi hir. Marton János, a rimamurányi vasmű részvény társulat főügyésze a mai napon Bornemisza László alispán látogatására városunkba érkezett.

Főispáni beiktatás. Kubinyi Gézát, Komáromvármegye ujonnan kinevezett főispánját f. hó 29-én iktatják be Komáromban.

Erdészeti ülés. A vármegyei közg. bizottság erdészeti albizottsága december hó 4-én Bornemisza László alispán elnökle alatt ülést tart a megyeházán.

Katholikus hitközségi gyűlés. Az alapszabálya értelmében önkormányzati hatáskörrel felruházott rimaszombati róm. kath. hitközség választmánya f. hó 19-én tartotta alakuló közgyűlését Szémann Endre prépost-plébános elnökle alatt. Az alakuló gyűlésre a nagy választmány teljes számban megjelent. Szémann prépost meleg szavakkal üdvözölte az egybegyűlteket és beszámolt a hitközség vagyonának, alapítványainak állásáról és kezeléséről. Bemutatta az egyházi tanács által elfogadott számadásokat. A menyiben pedig egy világi elnököt és jegyzőt kell választani, elnökké egyhangulag Váry Jánost, jegyzővé pedig Komáromy Istvánt választották meg, a megválasztottak megköszönve a bizalmat és megtiszteltetést, rögtön elfoglalták helyüket. A gyűlés köszönetet szavazott elnöklő prépostnak és ezzel az véget ért.

Felolvasás. A rimaszombati polgári olvasókör e télen is gyakorlatban kívánja tartani a népszerű és közismeretű tárgyu felolvasásokat egyes vasárnap délutánokon. Az idén az első felolvasás megtartására dr. Veres Samu főgymnásiumi tanárt kérte fel az elnökség. A felolvasás a polgári olvasókör nagytermében december 3-án délután 3 órakor kezdődik. Ezt a kör tagjainak s az érdeklődő közönségnek figyelmébe és érdeklődésébe ajánljuk.

Esküvő volt folyó hó 25-én Budapesten, a Kálvin-téri ev. ref. templomban. Törs Kálmán központi statisztikai tisztviselő, vármegyénk jeles szülőtte: néhai Törs Kálmán és neje, szül. Szigligeti Aranka fia esküdtött örök hűséget fényes násznép jelenlétében Győri Gyula máv. főfelügyelő és neje Schulhof Sarolta leányának: Erzsikének. Tanúk voltak: dr. Kétylly Károly udv. tanácsos, orvosgyetemi tanár és dr. Kármán Aladár vármegyei közkórházi oszt. orvos.

Eljegyzés. Dr. Tomcsányi Kálmán, Tomcsányi Mór és neje szül. Vladár Mária fia eljegyezte Budapesten Hisnyay-Heinzelmann Margitát, Hisnyay-Heinzelmann Alfréd és neje szül. Agárdy Jolán kedves és bájos leányát.

Anyakönyvi kinevezések. A belügyminiszter Gömör-Kishontvármegyében a meglehegyi anyakönyvi kerületbe Kojnok Pál jegyzői gyakornokot, a tamásfalva pedig Krausz Sámuel jegyzői gyakornokot anyakönyvezető helyettesekké nevezte ki.

Halálozás. Sulyos csapás érte Cseh Isteán rimaszombati kir. törvényszéki bírót, testvére Cseh Bertalan uradalmi erdőmesternek e hó 20-án Kolozsváron 52 éves korában történt elhunytával. Temetése Kolozsváron e hó 22-én ment végbe nagy részvét mellett. Nyugodjék békében!

Szontagh Andor beszámolója. Amint rózei levelezőnk értesít, Szontagh Andor, a jolsvai kerület képviselője a múlt héten tartotta meg beszámolóját Nagyrőczén s a garamvölgyi községekben. — 15-én indult beszámoló körútjára, a melyet a garami községekben kezdett meg. Röviden számolt be a politikai helyzetéről. Minden községben üdvözölték a képviselőt, ki előbb magyar, azután tót nyelven köszönte meg a lelkes fogadtatást s mondta el beszámoló beszédét. Beszédében a mostani szomorú állapotokra terjeszkedik ki különösen. A választó polgárok a beszéd végeztével bizalmat szavaztak képviselőjüknek s kitartást kívántak a további hazafias küzdelemhez. — 18-án Nagyrőczén tartotta meg beszámolóját. A hirdetésekben értesített választók a vidékről is többen bejöttek s a közös, vacsorával kapcsolatban rendezett beszámolón sokan vettek részt. Beszédében részletesen ismertette a helyzetet és a saját álláspontját. — Birálta a kormány programját s különösen az általános választói jogra, a kisbirtokosok felségelésére és az önálló gazdasági berendezkedésre terjeszkedett ki. A képviselő fejtegetéseit a jelenlétők folytonos helyesléssel és nagy figyelemmel hallgatták. A beszéd végeztével határozati javaslatot fogadtak el, melyben bizalmat szavaztak a képviselőnek. — Vacsora közben több, politikai tartalmú felköszöntő volt s a társaság szeretett képviselőjét ünneplelve, késő éjfélt utánig maradt együtt.

Városunk háztartása. A legutóbbi közgyűlésen az 1906-ik évre készített költségelőirányzat tárgyalása alkalmával dr. Löcherer Tamás képviselőtestületi tag kimutatta a tervezetből fáradságos munkával való böngészés után, hogy városunk közigazgatása 31554 k. 43 fill., közigazgatása 43729 kor. 88 fill., műszaki kiadása 26973 kor. 45 fill., közbiztonsága 23363 kor., közegészségügye 3210 kor., vallás, közoktatás, közművelődés 22117 kor. 44 fill., közjótékonyosság 2964 kor., pénzügyi kiadás 42341 kor. 80 fillér. Ezekből láthatjuk, hogy a legkevesebbet áldoznak a közegészségügyre, melynek istapolására legnagyobb szükség volna.

Hangverseny-naptár. December 9-én, (szombaton) d. u. 5 órakor tartja első nyilvános estélyét a Tompa-társaság a főgimn. tornacsarnokában. Művészi ének, — női és férfi vegyeskar és vetített képekkel illusztrált felolvasás lesz az estély sokat ígérő programja. Külön meghívók nem lesznek. A társaság szívesen lát mindenkit, a ki pártolja a művészetet és a tudományt és szereti az olesó, kellemes szórakozást. Belépti-díj személyenként 50 fillér. Ez is inkább csak a fűtés, világítás, berendezés költségeinek fedezetül szolgál. A társaság tavalyi házi s családi estélyeinek nagy sikere után, méltán reméljük, hogy e nyilvános estély is szépen fog sikerülni. — December 16-án lesz egyesült protestáns főgimnáziumunk ifjuságának hangversenye. Zene- és ének, melodráma és monológ előadása, zongorajáték, ifjusági karok, lányok és fiuk felváltva és együttes buzgalommal készülnek a hangverseny sikerét előmozdítani. Iránta már is szép érdeklődés mutatkozik.

Vadászat. A rimaszombati vadásztársulat a mai napon sikeresnek ígérkező hajtóvadászatot tart a tamásfalai pagonyban, a hová több vendég is van hiva.

Képviselői beszámoló beszéd. Dráskóczy László, a rimaszécsi választókerület országgyűlési képviselője a legközelebbi szándékok kerületében beszámoló beszédet tartani. Eddig is csak azért nem tartotta meg, mert ebben betegsége akadályozta.

Jelmez estély. Kitűnően sikerült s a mai korban már ritkaság számba menő — inkább családias — jelmez estélyt rendezett Ragályi Gyula kelecsényi nagybirtokos f. hó 18-án. A vendégeket — kik már a déli órákban kezdtek gyülekezni — a háziak igazi magyaros vendégszeretettel fogadták és látták el. Gyönyörű képet nyújtott az ősi nagy ebédlőben összejött szép asszonyok és lányoknak egyszerű de művészi izléssel megválogatott costumjei tarkázva a férfiak különböző jelmezeivel. — A tánc — melyet souppé előzött meg — az éjfél órákban kezdődött s a Lojzi cigány jó talpalá való muzsikája mellett a ropogós góméri csárdásnak a reggeli 9 óra vetett véget; a vendégek pedig egy kellemesen és jókedvben eltöltött nap emlékével távozza, csak a délutáni órákban oszlottak szét. Jelen voltak a háziakon kívül: Dongó Gyárfás Géza, Fáy Antal nejevel, Hámos Antal, Klauzál Mariska, Máriássy Gyula, Nagy Elemer nejevel, Putnoky Mór nejevel, Br. Ragályi Balassa Ferencz nejevel, Dr. Söldos Béla, Szabó Nándor, Szentmiklóssy Istvánné, Vogel Anna stb.

Korcsolyázó-egyleti gyűlés. A helybeli korcsolyázó-egylet választmánya múlt vasárnap Kolbay Sándor elnöklésével ülést tartott, melyen a kör rendes közgyűlés idejét december hó 30-ára tűzték ki. E közgyűlésre a rendes tagok lapunk útján is meghivatnak. A közgyűlés tárgyat képezi a tisztújítás, a számadások megvizsgálásáról szóló jelentés, a jövő évi költségelőirányzat, elnöki bejelentések, indítványok. A közgyűlés a szokott helyen; a takarékpénztár üléstermében délelőtt 11 órakor fog tartatni. A számadások megvizsgálására Kathona Géza és dr. Vallentyinyi Dezső vál. tagok küldettek ki.

A bánrévei népiskola. A bánrévei népiskola eddig egy alacsony kis vályog viskó egy szobáskájában volt elhelyezve. A tanulók nem férve el a kis tanteremben, — fele délelőtt, fele pedig délután járt iskolába. Bánréve nemeslelkű főuri birtokosa ezen az anomálián most ugy segített, hogy a kastélyban adott helyet az iskolának. Talán nem tulozunk, ha azt állítjuk, hogy vármegyénkben most a bánrévei elemi iskola van a legszébb épületben elhelyezve.

Művészi-zsúr. Rimaszombat és Vidéke Jótékony Nőegyesülete tegnap délután 5 órakor tartotta meg első művészi-zsúriját az egyesült protestáns főgimnázium díszes tornacsarnokában. Lapunkat d. u. 4 órakor lezárván, természetesen, hogy lefolyásáról részletesen csak a jövő számban számolhatunk be. Abból az általános tiszteletből és szeretetből azonban, — mely a zsúrok rendezőjét: Samarjay Jánosné, a nőegylet lelkes elnökét és társait: Molnár Józsefné alelnököt és Marikovszky Istvánné igazgatót osztatlanul környékezi, továbbá azon óriási érdeklődésből, mellyel társadalmunk széles rétegei egy-értelműen fordultak e tavaly is nagyon megszeretett festelen társas összejövetelek felé: bizást következtetjük és jelezhetjük, hogy e zsúr minden tekintetben fényesen sikerült.

Figyelem! A nagyérdemű vevőközönség szíves tudomására hozom, hogy a karácsonyi vásár alkalmával mindenkinek alkalma legyen karácsonyi ajándékaikat olesó árban beszerezni, a raktáron lévő czikkeket, ugymint: mindennemű előnyomott és megkezdett női kézimunkák, valamint kellekik, kötő pamutok, selyem- és berliner escharpok, fejkendők, kész női fehérneműk, gyermek- és női fehér batiszt és fekete cloth diszkötények, juppónok, női divatövek, kesztyű- és harisnyák, menyasszonyi fátyol- és koszoruk, férfi ing, gallér- és nyakkendők, trikóáruk, esőernyők, bőrszerények, pipere czikkék- és illatszerek mélyen leszállított árban lesznek a nagyérdemű közönség rendelkezésére bocsájtva. Teljes tisztelettel Lang Aladár, Deák Ferencz-utca . sz.

Rablási kísérlet. November 23. és 24-ike közötti éjjel a Dobóca és Feled között levő 41. számú vasúti ör meghallotta, hogy udvarán idegen emberek járnak. Hogy kinézhessen, lámpáját akarta meggyújtani, mikor így lehajlott helyzetbe volt, az ablakon belöttek, de a golyó feje felett ment el. Erre kirohant és látta, hogy tehenét már az istállóból kieresztették és sertését is elekarják vinni, mire ő is a rablók felé lött de golyója nem talált, erre a rablók elfutottak. A rimaszécsi csendőrsőn jelentést tett, mire a nyomozást széles körben megindították. Eddig a rablót nem sikerült kézrekeríteni.

Vármegyei naptár. Lukács Géza m. főjegyző szerkesztő, Dr. Veress Samu, Dr. Kármán Aladár és Komáromy István munkatársak szerkesztésében megjelenő 1906-ik évre szóló vármegyei naptár Lévai Izsó könyvkereskedő kiadásában pár nap alatt meg fog jelenni. E gazdag irodalmi és ezimtári részsel ellátott naptárt ajánljuk a nagy közönség figyelmébe.

A „Napközi Otthon” ezéjaira a Rimaszombati Takarékpénztár 50 koronát, dr. Lichtschein Adolfné 10 koronát, a Gömörmegyei Nép- és Iparbank 10 koronát küldtek. Öszinte hálás köszönet jószágkért! — Rimaszombat, 1905. nov. 24. Dr. Marikovszkyne.

Öngyilkosság. Molnár János tamásfalvi illetőségű, jelenleg majsai lakos, valamiért elkeseredett és 23-án egyik üzletben egy pisztolyt vásárolt, ezzel ki-met a temetőbe, hol megpróbálta pisztolyát, a lövöldözésre valaki figyelmeztette az arra járó rendőrt, ki is a pisztolyt az illetőtől elvette. Az elkeseredett ember erre a 4 órakor 36 perczkor induló vonattal lement Jánosig, onnét visszafelé ment a 2. számú órházig, ettől vagy 100 lépésre találták meg a vonat által szétszaggatott holttestét. Feje és karja a törzsről leszakítva, feje teljesen szétszaggatva hevert a pályatesten, hol 24-én reggel találták meg. Az előzményeket tekintve, valószínű, hogy az életét megunt 18 éves fiatal legény öngyilkossági szándékból feküdt a sinre, hogy az életét, mi reá nézve terhes volt, megváljon.

Vásáráthelyezés. A miskolczi kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter megengedte, hogy a Tornallya községben f. évi december hó 2. és 3-ra eső országos vásár ez évben kivételesen f. évi december hó 5. és 6-án tartassék meg.

Hirdetmény.

Alantirt közbirtokossági előjáróság közhírré teszi, hogy a tulajdonát képező, az **alsó-pokorági határban** levő építéshez és közutakhoz használható **kőbánya** 1906. január 1-től számítva 3, esetleg 6 egymásután következő évekre nyilvános árverésen bérbe fog adatni.

Az árverés Alsó-Pokorági község házánál **f. év december 14-én d. e. 10 órakor** fog megtartatni.

Az árverés körül fölmerülő költségeket az évi bérbe való betudás nélkül bérbevevő viseli.

Alsó Pokorági, 1905. november 20.

Tankó András,
közgazda.

Garai Arnold,
körjegyző.

Könyvnyomdász tanulól.

Egy 13—14 éves ifjú, ki magyarul helyesen írni és olvasni tud, tanulól felvétetik **idb. Rábely Miklós** könyvnyomdájában.

Hirdetmény.

481. sz. — Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. tcz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a rimaszombati kir. törvényszéknek 1905. évi 5993. számú végzése következtében **Czibur Imre** ügyvéd által képviselt, a **jolevai takarékpénztár** javára **Kosúth József** ellen 400 kor. jár. erejéig 1905. évi október hó 24-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján felülfoglalt és 4260 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: hengerművek-, triór-, kása-csináló gépek, szekerek, szarvasmarhák, kocsik nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a rimaszécsi kir. járásbíró 1905. évi V. 3367/1886 számú végzése folytán 1905. évi apr. hó 7-ik napjától járó 6%-os kamatai, $\frac{1}{3}\%$ váltódíj és eddig összesen 227 koronában bíróilag már megállapított költségek erejéig Csizben a helyszínen leendő megtartására **1905. évi december hó 6-ik** napjának délelőtti 10 órája határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107 és 108. §§-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120 §-a értelmében ezek javára is elrendeltek.

Kelt Rimaszécs, 1905. évi november hó 14-én.

Kovács Géza, kir. bir. végrehajtó.

Kiadó lakás, eladó ház.

Az **Andrássy-út 23. sz.** alatti ház emeleti része, mely 5 szoba, elő- és fürdőszoba, konyha, kamra, pincze, kert és egyéb hozzátartozandókkal **1906. év május 1-től bérbe kiadó**, — illetve az egész ház, nagy kerttel **örök áron is eladó.**

Értekezhetni lehet ugyanott a tulajdonos, **Pitta Lipót** építésszel. 1-6

Hirdetmény.

4756. s. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **putnoki hitelbank** (képv. dr. Dienes Gyula ügyvéd Putnok) végrehajtónak **Mindszenti Szabó Kálmán** végrehajtást szenvedő elleni 300 korona tőke, ennek 1904. évi szeptember hó 1. ső napjától járó 5% kamata, óvási, $\frac{1}{3}\%$ váltódíj, 66 kor. 60 fillér per. 25 kor. 80 fillér végrehajtási kérvényi, 27 kor. 45 fillér árverési kérvényi és a még felmerülő költségek kielégítése az 1881. évi LX. tcz. 144. és 146., 156. §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő, Rimaszombat városában fekvő s a rimaszombati 242. sz. tjkvben foglalt 1039 hrszámú beltelken épült 18. sz. a házból s melléképületekből a B. 2. alatti Mindszenti Szabó Kálmánt egy negyed részbeni jutalékára 1444 korona; a rimaszombati 943. sz. tjkvben foglalt 1782/b. hrszámú szántóföldből a B. 2. alatti Mindszenti Szabó Kálmánt egy negyed részben megillető rész jutalékára 78 koronában megállapított kikiáltási árban elrendeltek s annak megtartására határnapul **1905. évi december 13. napjának** d. e. 10 óráját Rimaszombatba, a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatósághoz tüzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok a becsáron alul is elfognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10% -át, vagyis 144 kor. 40 fillért és 7 kor. 80 fillért készpénzben vagy az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett, és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezeihez letenni avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság 1905. évi október hó 3-án.

Pongrácz, kir. trvszéki bíró.

Meghívó

az **ózdai takarékpénztár** részvénytársaság **1905. évi decz. hó 6-án** délután 3 órakor Ózdon, a takarékpénztár helyiségében tartandó **rendkívüli közgyűlésére.**

Tárgy:

Az alapszabályoknak a mi-kolezi m. kir. törvényszék által elrendelt következő módosításai:

1. A mérlegkészítés elvei a keresk. törvény 157. §-ának 13. pontja értelmében az alapszabályokba pontonként felvételnek.

2. Az alapszabályok 32 §-ában az osztalék szelvények 3 évi elévülése 6 évi időtartamra emelendő fel.

3. A czégszövegbe a „részvénytársaság” szó hozzáfüggesztendő.

Ózd, 1905. november 22.

Az igazgatóság.

Fajbaromfi.

Báró Luzénszky Henrik úr osgyáni uradalmában jutányos árban kaphatók tisztán tenyésztett:

sárga orpington kakasok,
óriási bronz-pulykák,
Emdeni ludak,
Peckingi kacsák.

1-2

Megrendeléseket elfogad az uradalmi intézőség.

Hirdetmény.

5160. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **Rimaszombat városa** végrehajtónak ifj. **Lehóczky Andrásné** és **Lehóczky Miklósné** vagyonközösség megszüntetése iránti ügyben 21 kor. 30 fillér árverési kérvényi és a még felmerülő költségek kielégítése az 1881. évi LX. tcz. 144. és 146., 156. §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő, Tamásfala községben fekvő s a tamásfali 94. sz. tjkvi 113. hrszámú beltelekből ifj. Lehóczky Andrásné, szül. Tökölyi Zsuzsanna; Lehóczky Mihályné, szül. Pimer Terézia és Rimaszombat városát megillető telek haszonélvezeti jogra és 102 népszerűség felépítményre 1000 koronában megállapított kikiáltási árban elrendeltek s annak megtartására határnapul **1906. évi január hó 17-ik napjának** d. e. 10 óráját Tamásfala községében a községhezahoz tüzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok a becsáron alul is elfognak adatni.

Az árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10% -át, vagyis 100 koronát készpénzben, vagy az 1881. évi 60. t. czikk 42. §-ában jelzett és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt Igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezeihez letenni, avagy az 1881. évi 60. törvényczikk 170. §-a értelmében bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék mint tkkvi hatóság 1905. évi október hó 13-án.

Pongrácz, kir. trvszéki bíró.

Hirdetmény.

4956. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **gömörme-győi nép- és iparbank** végrehajtónak **Mindszenti Szabó Kálmán** végrehajtást szenvedő elleni 816 kor. tőke, ennek 1905. évi február hó 10-ik napjától járó 5% kamata, 8 kor. 70 fillér óvási, 2 kor. 76 fillér, $\frac{1}{3}\%$ váltódíj, 41 kor. 54 fillér per. 42 kor. 20 fillér végrehajtási kérvényi, 26 kor. 30 fillér árverési kérvényi és a még felmerülő költségek kielégítése az 1881. évi LX. tcz. 144. és 146., 156. §§-ai értelmében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő, Rimaszombat városában fekvő s a rimaszombati 242. sz. tjkvben foglalt 1039 hrszámú beltelken épült 18. sz. a házból s melléképületekből a B. 2. alatti Mindszenti Szabó Kálmánt egy negyed részbeni jutalékára 1444 korona; a rimaszombati 943. sz. tjkvben foglalt 1782/b. hrszámú szántóföldből a B. 2. alatti Mindszenti Szabó Kálmánt egy negyed részben megillető rész jutalékára 78 koronában és a rimaszombati 936. sz. tjkvben foglalt 916. hrszám alatti ólból a B. 10. alatti Mindszenti Szabó Kálmánt egy negyed részben megillető jutalékára 6 koronában megállapított kikiáltási árban elrendeltek, illetve a rimaszombati 242. és 943. sz. tjkvi ingatlanokra vonatkozóan a putnoki hitelbank részére 300 kor. tőke s járuléka behajtása végett 4756—1905. sz. a hirdetményvel elrendelt árveréshez való csatlakozása kimondatik s az árverés tartására határnapul **1905. évi december hó 13. napjának** d. e. 10 óráját Rimaszombatba, a kir. trvszék mint telekkönyvi hatósághoz tüzte ki, mely alkalommal a fent körülírt ingatlanok a becsáron alul is elfognak adatni.

Árverelni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10% -át, vagyis 144 korona 40 fillér, 7 korona 80 fillér és 60 fillért készpénzben, vagy az 1881-ik évi LX. törvényczikk 42. §-ában jelzett és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezeihez letenni vagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt az árverés megkezdése előtt átszolgáltatni.

Rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság 1905. évi október hó 3-ik napján.

Pongrácz, kir. trvszéki bíró.

Ne rendeljünk! mikor helyben olesőbban megkaphatjuk s azt veszünk, a mit látunk; ha valakit karácsonyra egy szép kézimunkával akarunk meglepni: azt a legolesőbb cöperitütőtől a smyrnái úgy kezdetten, mint előnyomva; bármínemű kézimunka-szöveteket és vásznakat óriási minőség- és színválasztékban; selymeket, pamutokat és ezernékat, hozzá a legszebb kölesön-mintákat vagy előnyomást; kézimunka-szegők és bojtok, gyári áron ajouirozott és sima függöny congrék és hozzá való cordonetet; himzéssel befejezendő plüsch-casettek és posztó dolgok, frivolitas és teneriffa munkakellékek. 5—6 éves gyermekekkel is elkészíthető perforirozott tablették nagyon alkalmas karácsonyi ajándék és egyáltalában minden női kézimunka-udonságot megtalálunk a legnagyobb választékban és a legjutányosabb áron

SZOYKA PÁL

női kézimunka, rövid-, szövött-, díszmü- és divat-árú üzletében Rimaszombat. — (Vidéki megrendeléseket a legpontosabban teljesít.)

Nagy a sár. Régen nem volt bajunk a sárral a hosszú nyári szárazság tartama alatt. Nem csoda hát, ha most nehezebb megszoknunk s többször emlegetjük, mint máskor. A város körülöböző helyeinek tisztántartása más-más fórumok hatáskörébe esvén, azoknak külön külön szives figyelmökbe ajánljuk a következő állapotokat: Egyes utcákon, mint már meg is írtuk, egyáltalán nincs egy átjáró sem. A Hunyadi utcára jóformán sehonnán se lehet sár nélkül eljutni. A városkerttől a vasutig vezető fővonalon (ez pedig állami út) össze van kotorva a habarék óriási kupacokba, melyek közül némelyek — mint például a Kohári-utcánál — az utca torkolatát zárja el, megakadályozva a szekér közlekedést. Már egy ízben, pár évvel ezelőtt ezek a sárdombok megvárták s meg is érték a tavaszt. Talán csak nem úgy lesz az idén is? Vannak utcáink, melyeken a nyári építkezések óta ott maradt a kiásott föld, az épület törmelék; pedig ezeknek kellő időben elhordását úgy tudjuk, hogy szabályrendelet parancsolja meg. Nem csak a szépség, — de az egészségügy érdekében keresünk és kérünk az illetékes helyeken stírgős és gyökeres orvoslást.

Próbabál Serdülő ifjuságunk befejezvé az őszi tánciskolai órákat, a Három Rózsa nagytermében t. hó 18-ikán sikertől is kedélyes próbabálban mutatta be a szülőknek és vendégeknek a táncművészetben szerzett ügyességét. A szorgalmas és lelkiismeretes tánczenítő **Dobránszky János** érdemeinek száma e próbabállal is növekedett.

Orfeum Frank Menyhért, a „Három Rózsa” vendéglő bérloje a közönség szórakoztatása céljából egy 9 tagból álló énekes és szavellő társaságot hozatott le a fővárosból 3 napra. A társaság nem épen elsőrendű tagokból állott, de kis városunkban azt mindenki megnézhette volna és valóban élvezetes estét töltött volna el az előadásokon. Különösen a hölgyek sikkes öltözeteikkel és tánczaikkal tündek fel az előtt a 7—8 tagból álló társaság előtt, kik nem sajnáltak egy koronát a szereplőknek. Különös az városunkban, hogy sem a színiéret, sem az efféle előadások iránt nem érdeklődünk, pedig a munkában elfáradt léleknek jól esik néha-néha elszórakozni az ilyen szolid műsoru előadásokon. De még az embernek viselkedésére és öltözködési ízlésére is befolyással lehet.

Összeesett a bíróságnál. F. hó 20-án a helybeli kir. járásbírósnál a tárgyalóteremben **Szeibelszky** András gyubakói földműves hirtelen rosszul lett és összeesett. **Langhoffer** Viktor tárgyaló bíró rögtön orvosért küldött és dr. **Sigmund** József kórházi orvos nyújtotta az első segílyt a betegnek, kit a vármegyei közkórházba szállítottatott be.

Törzskönyvezett sza-vasmarha tenyészetek. Mint a „Köztelek” nov. 18-án megjelent számában olvassuk, a vármegyénken kívül is előnyösen ismert gömörpanviti szimmenthali szarvasmarha tenyészetet „Kubinyi-Szelezky társtenyésztők tenyészete” czim alatt (1 bika és 32 tehén) az Országos Törzskönyvelő Bizottság felvette az orsz. törzskönyvbe. Ugyanígy bejegyeztetett a rimaszombati földművelésskola 3 darab szimmenthali tehene is.

Szerkesztői üzenetek.

M-1. Nagyöröcze. Tudósítását nagy köszönettel vettük, de helyszüke és politikai színezeténél fogva csak részlegesen közölhetjük.

Dr. Cs. D. Rimaszombat. Ügyesen és szakértelemmel írott cikkeit mindenkor szívesen közöljük.

Sz. M. Az ügyes dolgozatot köszönettel vettük s a legközelebbi alkalommal közöljük abban a reményben, hogy a hol ez volt, lesz ott több is.

Pályázati hirdetmény.

1114. sz. **Serke** községében betöltendő községi **szűlésznői állásra** alólírott közsegi előjáróság pályázatot hirdet.

Javadalmazása:

1. Készpénzfizetés a község pénztárából évi 70 kor.
2. Lakbér a község pénztárából évi 40 korona.
3. Tűzifára a község pénztárából évi 10 korona.
4. A községi lakosoktól minden egyes születési eset után 4 korona.
5. Bábai ténykedésért a községi lakosoktól esetenként 30 fillér.

A vagyontalanokat díjtalanul tartozik kezelni. Az állásra csak oly egyének pályázhatnak, kiknek bábaképző intézeti bizonyítványuk van.

Pályázók felhivatnak, hogy a képviselőtestülethez czimzett szabályszerűen felszerelt kérvényüket **1905. évi december hó 2-án** d. e. 8 óráig annyival is inkább adják be, mert a később beérkezett pályázati kérvények figyelembe nem vétetnek.

A választás a képviselőtestület által 1905. évi december hó 3-ik napjának d. e. 8 órakor Serkén a körjegyzői hivatalnál fog megejtetni.

Kelt Serkén, 1905. évi november hó 19-én.

Szécsi, körjegyző.

Simon István, bíró.